СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 213. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 12. вересня, 1924. VOL. XXXII. No. 213. Jersey City, N. J., Friday, September, 12, 1924. THREE CENTS

Америка висилає моряків до Гондураса.

ВАШИНГТОН, 10. вересня. — Американський уряд приказав командантови военного корабля „Рочестера" висадити на беріг середноамериканської републики Гондураса 100 маринарів для охорони американських інтересів (горожан та маєтку), які можуть бути загрожені новою революцією. Маринарі будуть стерегти американський консулят, куди сховалися не лишень горожани Злучених Держав, але й других країв.

З ПЕРЕДВИБОРЧИХ КАМПАНІЙ.

ВАШИНГТОН, 10. вересня. — Кулидж бачить потребу нових промов і тому він поробив заходи виголосити ще кілька промов у Вашингтоні й поза Вашингтоном.

Дейвис демократичний кандидат, виголосив заяву проти „виборчих дезертирів". Каже він, що управлені до голосованняповинні взяти як найчисленнійшу участь у виборах, бо без голосовання неможлива оборона свобідних установ краю. Демократи стали вести агітацію, що від побіди їх партії залежить заведенне постійного мира в Европі.

Федерація Праці стейту Ню Джерзі вікинула резолюцію, щоби попирати кандидатуру сенатора Ла Фолета.

НОВА БОРОТЬБА ПРОТИ КЛЕНА.

ЕМПОРІЯ, Канзас, 10. серпня. — Віліем Ален Гвайт, відомий редактор та письменник, подав себе яко кандидата проти републиканського кандидата, котрого попирає Ку-Клакс-Клен.

НОВЕ СЛІДСТВО ПРОТИ МІНІСТРА ФОЛА.

ВАШИНГТОН, 10. вересня. — Перед новою лавою присяжних суддів почалося тут нині нове, вже трете, слідство проти бувшого міністра внутрішних справ Фола за надужиття влади при арендованню нафтових теренів.

ПОДОРОЖ ДОВКОЛА СВІТА.

ВАШИНГТОН, 10. вересня. — Американські військові летуни, що летять довкола світа, задержалися тут ще й на завтра, щоби взяти участь у врочистім „дні оборони".

В дальшу дорогу вилетять вони відай після завтра. Летіти правдоподібно будуть другою дорогою, як давнійше було пляновано, бо знищені дорогою аероплянн не видержують довшої дороги.

ВИРОК У ПРОЦЕСІ ПРОТИ ВБИЙНИКІВ ХЛОПЧИНИ.

ШИКАГО, Илинойс, 10. вересня. — Росправа проти Ліополда й Ловба, молодих міліонерів-убийників 13-літного Френкса, скінчилася нині засудом убийників на досмертну вязницю.

Судця Кеверлі заявив, що він мав право засудити підсудимих на кару смерти, але він взяв під увагу їх молодий вік. Він каже, що досмертна вязниця для таких хлопців може навіть тяжча кара, як кара смерти. Вона може невдоволяти товпи на вулиці, говорив суддя, бо товпа сподіється скорого помилування; тому суддя вважає своїм обовязком звернути увагу на постанови карного закона стейту Илинойса, після котрого засудженець не повинен бути помилуваний, якщо суддя сьому противиться. Суддя Коверлі додає до свого засуду свій спротив проти помилування.

Кару досмертної вязниці наложено на обжалованих за вбийство. За пірванне його наложено осібну кару, а саме кару 99 літ.

Засуду вичікувала величезна товпа, серед якої було певно богато людий, які домагалися кари смерти на виновників. Поліція, сподіючися заворушень, спровадила під судовий будинок велику масу мундурованих і немундурованих поліцаїв, які не допустили до ніякої демонстрації проти суду.

ВЕРНУВ З ПОДОРОЖИ В ПІДБІГУНОВІ КРАЇ.

ІНДІЄН ГАРБЕР, Лабрадор, 10. вересня. — Сюди добився нині Доналд Мекмилен, американський дослідник північного бігуна.

Капітан Мекмилен висказує велике вдоволенне зі своєї подорожи. Виїхав він був у підбігунові околиці минувшого року. Його корабель мав кілька пригод, але ніколи не мав поважнійшого ушкодження. Зима була лагідна, бо термометер не сходив ніколи понизше 40 степенів понизше зера. Мекмилен перезимував на побережу Гріняндії, а з літом пустився на полудне. Він приписує своїй подорожі велике наукове значіння.

НОВИЙ СТРАЙК У КАНАДІ.

ТОРОНТО, Канада, 10. вересня. — Телеграфічні оператори Канади заявили, що вони виходять завтра на страйк, як підприємство не відкличе своєї заяви про зниженне робітничої заплати.

Суперечка почалася з того, що робітники зажадали підвишки. Підприємство не лише підвишки не дало, але ще й почало знижати заплату.

ВІЙСКОВИЙ ПЕРЕВОРОТ У ЧІЛЕ ВЖЕ ПОКІНЧИВСЯ.

САНТІЯГО, Чіле, 10. вересня. — Війсковий комендант південної републики Чіле Альтрамаріно дозволив президентови републики Алесандрі на виїзд з краю.

Президент задержує титул, але не буде мати ніякої влади.

ЗАНЯТТЯ НА СТАРІСТЬ.

НЮ ЙОРК, 10. вересня. — Італійський іміґрант Джованні Саргі заложився зі своїм приятелем, що він потрафить перейти пішком від Атлантійського до Тихого Океану. Заложилися за 5,000 долярів. Саргі має вже 71 літ.

ХЕМІКИ ПРО НОВУ ВІЙНУ.

ІТАКА, Ню Йорк, 10. вересня. — На відбуваючімся тут зїзді хеміків говорено нині про значіннє хемії в будучій війні.

Майже кождий беідник говорив, що хемія відограє в будучій війні таку велику ролю, що се буде просто хемічна війна. І буде се війна так страшна, що всі дотеперішні війни будуть супроти неї виглядати забавкою. Хеміки говорили, що їх не можна винувати за сі будучі страховища, бо вони є лишень природним випливом поступом хемії. Головними виновниками війни треба признати ті чинники, що до війни доводять.

САРАНЧА В МЕКСИКУ.

ВЕРА КРУС, Мексико, 10. вересня. — Ціла околиця сього міста терпить від страшної язви сарани. Уряд і населенне напружує всі сили для винищення її, але се видно не богато помагає.

ДВА САМОВБИЙСТВА В ОДНІЙ РОДИНІ ЗА ТИЖДЕНЬ.

БУДАПЕШТ, Угорщина, 10. вересня. — В родині мадярських шляхтичів Шехень, кревняків угорського амбасадара в Злучених Державах, случилися за один тиждень два самогубства.

Два дні тому в однім замку на побережу Анатолії найдено трупів графа Андрія Шехень та прекрасної дочки одного вірменського купця, Траґедія викликала співчуття тому, бо причиною подвійного самовбийства були перешкоди, які шляхотська родина робила женячці шляхтича з дочкою купця.

Ще не прогомоніла одна трагедія, аж тут рознеслася вістка, що в Женеві поповнила самовбийство ґрафиня Ґабріеля Шехень, котра як кажуть пльотки, була залюбленШа в австрійськім архикнязю Евгені.

ЖИВИЙ СМОЛОСКИП.

Париж, 7. вересня. — Мешканці невеличкого села Жієна в департаменті Рон, побачили вчора живий огненний стовп, який біг вулицею села з роздираючими воздух окриками. Нагла смерть скоро скінчила крики. Показалося, що се одна місцева женщина, яку здавна знали, яко несповна розуму, підчас неприсутности свого мужа скинула зі себе одіж, обіллялася нафтою та підпалилася.

УКРАЇНЦІ В АВСТРІЇ.

Всіх Українцзів в Австрії рахують на 12.000 душ, з того 10.000 гр.-кат., 2.000 православних у Відні є около 4.000 гр.-кат. і около 1.000 православних Українців решта на провінції, де український елемент становлять головно робітники по всяких промислових осередках в яких мають свої окремі гуртки й товариства.

ВИСИЛАЮТЬ ЗАСУДЖЕНОГО ІМІГРАНТА.

Іміграційний уряд казав депортувати італійського іміґранта Осипа Скифа, котрий сими днями кінчить відбувати 2-літну кару за влом. Замітно, що Скифа був уже у Злучених Державах 14 літ і має тут матір з якою він буде примушений розстатися.

„АПАШ"

Часописи доносять, що французька академія втягла слово „апаш" до національного французького словника. Повстало це слово 1894 р., коли по убийстві президента Карно, відомий репортер Шаншаль крикнув в одному з ресторанів: Це вчинок гідний Апашів! Слово підхопила публика. Апаші це індіянське племя північної Америки. З того часу слово „Апаш" сталося очеркненнем для бандитів і тих, що у Львові назитають батяра ми.

БАНДИТИ В РОГАТИНЩИНІ.

На вертаючого з Рогатина учителя Б. напали оноді бандити і забради йому його і жінчину платню. Від квітня ц. р. є це вже шестий бандитський напад в Рогатинщині. „Курер львовскі" додає, що одий Рогатинський поліціянт, замість берегти публичного безпеченства, „хвалиться здобуттям виленської землі для Польщі..." І таких „героїв" примушують бути поліцийниками.

ПОДРУЖА ВЕЛИКИХ ЛЮДИЙ

Великі люди виявили себе великими і в тому, що не спішили женитися. Наймолодшим одружився Данте в 24 році життя; Моцарт і Франклін в 24 році, Наполеон Байрон і Вашінгтон в 27 р., Шіллер в 31 році, Лютер в 42 р., Буффон в 55 році. Але найпізнійше одружився Гете, , — в 70 році життя.

ОСОБЛИВА КАРА.

По революції в Альбанії, яка закінчилася в половині липня віздом революційних військ у головне місто Альбанії — Тірану, та прогнаням давніщого президента міністра Ахмед Бея Цоґу, дуже цікаво покарано кількох прихильників давніщого уряду. Їм приписано випити дуже богато рицинусу. Бідаків „чистило кілька день... від прихильности до старих часів. Та найгірше це, що вони мусіли ще й за рицинус заплатити!

СТРАХ, ЧИ ЛЬОАЛЬНІСТЬ?

Дня 7. липня відбувся заходом філії „Просвіти" в Підгайцях Шевченківський концерт Концерт відбувся в сали польського Сокола, за яку платить філія одноразово 50 зол. А чому? Бо підгаєччина до сьогодня не спромоглася на свій „Народній Дім", під який і площу ще перед війною закуплено і камінь на будову вже звезено, та задля браку фондів і досі не приступлено до будови. На кожних зборах філії „Просвіти" ухвалюється резолюції в справі збірок на „Народній Дім", що раз то розсилається високо патріотичні відозви, йде заклик до селянства повіту о підмогу на будову...

І що з того? Селянин, як мовчав, так мовчить, як не давав так і не дає.

Інтеліґенція на всякі відозви Комітету будови „Народного Дому" глуха.

КІЛЬКО КОШТУЮТЬ „КРЕСИ"?

З нагоди зіставлювання буджету польські часописи подають інтересні подробиці про видатки і приходи Польщі на „кресах". У відсотках до цілого буджету за останні три роки мала Польща на „кресах:

	прих.:	вид.:
в 1922 р.	4.5 %	10.1 %
в 1923 р.	2.93%	7.59%
в 1924 р. (до мая)	3.37%	9.92%

У видатки не вчислено очевидно коштів удержання шпіцлів-провокаторів і великої польської армії, на яких вкінці базується ціла кресова політика. Дорогі креси!

ПЕРЕНЕСЕННЄ ТІЛА ПАПИ ЛЬВА XIII.

Римські часописи доносять, що небаром відбудеться святочне перснесенне тіла папи Льва XIII з гробниці в Петровій церкві до Сан Джовані Лятераського найстаршої церкви в Римі. Від часу Пія IX. буде це перший випадок, що тіло папи переїде здовж Риму.

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ

„СВОБОДИ"

КОЛИ ЩЕ СЕЇ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ її СЕЙЧАС.

„СВОБОДА" є найбільшою зі всіх українських часописий в новім і старім краю.

„СВОБОДА" виходить кождого дня з виїмкою неділь і свят.

„СВОБОДА" подає цікаві новини американські і краєві.

„СВОБОДА" також подає найдокладнійші відомости з теперішних подій в старім краю.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ НА ЦІЛИЙ РІК ....$ 7.00
" " НА ПІВ РОКУ ....$ 3.75
" " НА ТРИ МІСЯЦІ ....$ 2.00

В ДЖЕРЗИ СИТІ, КАНАДІ І ЗА ГРАНИЦЕЮ:
" " " " НА РІК $10.00
" " " " НА ПІВ РОКУ ... $ 5.00
" " " " НА ТРИ МІСЯЦІ $ 2.75

Звертається увагу, що на кредит нікому не висилається часописи.

"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ДРУКАРНЯ

У. НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА"

виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як:

СТАТУТИ, ПРОГРАМИ І ТІКЕТИ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ПІКНІКИ І БАЛІ, ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПЕРИ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ.

Проситься всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

Запрошують неформально Німеччину до Ліґи Народів.

ЖЕНЕВА, 10. вересня. — Представники ріжних держав на повних зборах Ліґи Народів виголосили промови, в яких запропонували Німеччину приступити до Ліґи Народів. Головну увагу звернула промова французького делеґата, бо ще недавно Франція була би скорше сама виступила з Ліґи, як допустила до неї Німеччину.

Формальних запросин Німеччині не видано, бо на таку формальність не дозволяє конституція Ліґи, поки держава не попросить приняти себе до орґанізації.

Заяви Анґлії та Франції деякі ґазети пояснюють як неформальне запевненне, що Німеччина буде мати постійного делеґата на головній раді Ліґи Народів.

ПРАЦІ КОМІСІЇ ЛІҐИ НАРОДІВ ДЛЯ РОЗОРУЖЕННЯ.

ЖЕНЕВА, 10. вересня. — Комісія Ліґи Народів для розоруження, яка має виробити плян розоруження Европи, уже взяла нині під увагу ряд проектіврозоруження.

Межи инчим дебатовано теж над розоруженим пляном Американців, що їздили на версайську конференцію з президентом Вилсоном.

ФРАНЦІЯ КАСУЄ МИТОВУ ГРАНИЦЮ В РУРЩИНІ.

ПАРИЖ, 10. вересня. — Французький уряд оголосив нині публично, що з нинішною ніччю перестається побирати пограничні мита з товарів, що будуть переходити до Рурщини з Німеччини, як се робилося від часу заняття Рурщини французькими військами.

За -18 місяців окупації Рурщини Францією французькі митові урядизібрали на тій границі 3 міліярди 519 міліонів франків мита. З того Анґлія взяла 22 проценти, а Франція решту.

ПОВСТАННЄ ГРУЗИНІВ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

ПАРИЖ, 10. вересня. — Грузинське посольство подає до публичного відома, що грузинське національне повстанне проти Москви захопило вже більшу частину Грузії, так що вже вся країна, з виїмком Тифлісу та Батума, находиться в руках грузинських повстанців.

Кромі Грузії піднимається теж повстанне населення Азербайжану, Даґестану й північного Кавказу.

Президент грузинської републики Джорданія телеграфував до президента Ліґи Народів урочистий протест проти розстрілу большевиками 43 грузинських провідників. Большевики закидають їм повстанне проти большевицької влади, тоді як їх арештовано на довгий час перед повстанням. Через те їх розстріл являється просто звірським розстрілом своїх політичних противників.

Як доносять з Константинополя, повстанці заняли головну закавказьку зелізницю, що веде з Тифлісу в Баку. Большевики проголосили на цілім закавказькім краю военний стан, а большевицькі комісарі шлють поспішно війска в Грузію.

ЛОЙД ДЖОРДЖ КРИТИКУЄ ДОГОВІР З РОСІЄЮ.

ЛОНДОН, 10. вересня. — Лойд Джордж, бувший анґлійський премієр міністрів, виголосив в одній місцевости Валії промову, в якій остро критикував договір теперішнього уряду Мекдоналда з російськими большевиками

Він назвав сей договір глупотою та самодурством та заповідав, що ліберальна партія буде зате поборювати теперішний уряд, бо вважає, що тепер зовсім не час зичити гроші большевикам.

РАДЯТЬ ПОКАРАТИ ЦІСАРЯ ЗА ВІЙНУ.

БЕРЛІН, 10. вересня. — Німецькі ґазети ще не покінчили дискусії над відвічальностю за війну, а уряд ще не заявився, що він думає робити в справі домагання вислати до аліянтів ноту та жадати скасовання уступу в версайськім договорі, що складає всю вину на Німеччину.

В соціялістичній ґазеті „Форвертс" появилася стаття соціялістичного провідника Карла Кавцкого, котрий радить, щоби німецький народ покарав за вибух війни бувшого німецького кайзера. Він уважає великою несправедливостю, що німецький народ карається за війну, якої він не хотів, а цісар спасся від всякої кари.

ДОЩІ ЗНОВА ПЕРЕРИВАЮТЬ БОРОТЬБУ В КИТАЮ.

ШАНҐГАЙ, Китай, 10. вересня. — Нові дощі знова перервали боротьбу межи арміями Чекланґа та Кіянґсу.

Обі армії за сей час скріпляють свої позиції.

Торговля в Пекіні потерпіла сильно через горожанську війну.

ЯПАНСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОГО ДНЯ ОБОРОНИ.

ТОКІО, Япан, 12. вересня.— Япанське Національне Шкільне Товариство оповіщує, що воно визначило день 12. вересня на день противоенних демонстрацій по всему Япані.

В той спосіб Япанці хочуть задемонструвати проти американського „дня оборони", який вони вважають за звернений проти себе.

Згадане товариство вживає також сього дня на роздачу пасифістичної (противоенної) літератури серед Япанців.

НОВИЙ ПЛЯН МИРА.

РИМ, 10. вересня. — Надгороди для пляну мира, визначену бостонським купцем Едвардом Файленом, надано в Італії Просперови Федоцці, професорови права на ґенуенськім університеті, та ґазетярам Джіно Аріясови та Вінценцови Кастт. Перший дістав 100,000 лірів, другий 30,000, а третий 20,000 лірів. Кромі сього 50,000 лірів розділено межи инчих учасників конкурсу.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сиґі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

МІСЯЧНА ПРАЦЯ

Звіт головного уряду Українського Народного Союза за місяць серпень сього року виказує, що Український Народний Союз виплатив у тому місяцю 2,500 долярів посмертних запомог, а 450 долярів запомог для хорих та калік. Рівночасно виплатив він коло 600 долярів зі сирітського фонду.

Зі сього звіту видатків показуеться, що се був гарний місяць для здоровля членів організації, коли в ній було так мало недуг та смертий. Через те й не диво, що маеток Українського Народного Союза зріс за сей один місяць о 20 тисяч 521 долярів 24 центи.

Рівночасно треба піднести й те, що маеток Українського Народного Союза перейшов уже з верхом сотку тисяч другого міліона долярів, бо виносить він уже 1 міліон 107 тисяч 892 доляри й 54 центи. Се е небувалий гарний приріст, який свідчить про добре підобраних членів та про дбалу господарку уряду, завдяки котрим організація розвиваеться на хвалу й добро членів незвичайно жваво.

ВИХОВУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ НА СПІВВЛАСНИКІВ НАЙБІЛЬШОЇ СВОЄ-РІДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ. ЗАПИШІТЬ ЇХ ДО У. Н. СОЮЗА СЕЙЧАС.

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КРАКОВІ

Стаття перемиського „Українського Голосу" про польські пляни заснования українського університету в Кракові се правдоподібно думка широких кругів українського громадянства в Галичині.

Як видно зі сього голосу, українське громадянство відноситься до польських дарунків з великим підозрінием. Польські дарунки нікого не одушевляють. Українці знають, що варта польські дарунки, і їх на се більше не зловити. Українці знають, що польський уряд ледво знайде для „русінського" університету в Кракові потрібних професорів та студентів. Польський уряд ріжними штучками тих студентів може собі нагорнути, однак українська суспільність такого вирішення питання висшого українського шкільництва не прийме. Українське громадянство знає лишень одно вирішенне сего питання, а то заснованне українських найвисщих шкіл у колишній столиці князя Льва.

УКРАЇНІЗАЦІЯ УКРАЇНИ ПАКИ Й ПАКИ

На другому місці сьогоднішнього числа нашої ґазети передруковано статтю з большевицької харківської ґазети „Вісти". Статтю передруковано без ніяких змін, бо вона е важним документом для перебігу українізації України.

Стаття П. Солодуба стверджує факти, що курси, заведені большевицькою владою на Україні, ведуться людьми, до сього не підготованими, і через се сі курси не мають ніякого доспіху і самі ученики їх скоро покидають. Стверджує вона далі, що богато законів та декретів про українізацію лишаеться далі невиконаними, просто на папері. Стверджує вона, що помимо острих приказів не приймати до урядів на Україні людий, що не знають української мови, на Україні далі по урядах працюють люди, які не знають ні мови ні культури народу, серед котрого вони беруться працювати й урядувати. Словом, як се каже самий автор, українська книжка, український театр, українська мова й до сього часу все лишаеться на становищи книжки, театру й мови пригнобленої нації.

Отсе е дуже важне ствердженне, бо большевицькі аґенти говорять заедно зовсім другого. В устах большевицьких аґентів українське національне питанне розвязано було благополучно раз через занятте самостійної української держави російською армією, потім у друге через переміненне України на московську провінцію, потім у трете через заведенне нібито самостійної української радянської держави, потім у четверте через зарядженне українізації, а наконець у пяте й не посліднє, через прилученне її до російської совітської федерації. Словом, українське питанне розвязувано вже не раз і не два, Українцям надавано повну свободу національного розвою мови й культури вже тузін разів, а тут у большевицькій ґазеті, під владою большевицьких комісарів, большевицький таки письменник явно й славно заявляе, що українська книжка, український театр, українська мова ще й досі находяться на становищи книжки, театру й мови поневоленого народу.

Що станеться з отсим потвердженнем, догадатися не трудно. Большевицькі аґенти в Америці вилаються на нас чорносотенцями, буржуазією, польською шляхтою, межинародними банкирами та тим подібним, що їм прийде на горячу голову, а рівночасно пішлють в Москву донос на харківські „Вісти", щоби московські шпиги й цензори на будуче добре дивилися, щоби на Україні українські комуністи більше не писали річий, які не на руку московським аґентам серед українського робітництва в Америці. Та поки се все станеться, навіть „Вістям" з Харкова належиться подяка за відкритте хоч крихітки заслони та показання нам українізації України в правдивім світлі.

УГОДА, ЩО НЕЮ НЕ СТАЛА

Шемат вислідів польсько-української конференції в 1908 р.

„Коло Польське і Український Клюб перевівши основні наради над доведенням тревалої угоди межи обома край замешкуючими народами, повзали слідуючі ухвали, котрі подають до відома краю і держави в нинішньому урочистому маніфесті:

I Коло Польське зобовязуеться впливати на правительство спільно з Українським Клюбом:

А) щоби утворено в краю слідуючі посади, призначені для урядовців Українців:

а) посаду третього віцепрезидента намісництва;

б) посаду другого віцепрезидента суду апеляційного у Львові;

в) посаду заступника віцепрезидента ради шкільної краевої;

г) посаду дальшого інспектора краевих шкіл;

Б) щоби при судах, що мають дві президіяльні посади, в міру опорожнення президентом або віцепрезидентом іменовано Українця.

В) щоби віцемаршалком сойму іменовано кандидата з поміж українських політиків.

Г) щоби до політичної служби в краю приймано укваліфікованих українських кандидатів;

Ґ) щоби до міністерства освіти покликано референта Українця;

Д) щоби до міністерства для Галичини покликано висшого урядовця Українця.

II. Коло Польське внесе спільно з Українським Клюбом і обовязуеться перевести проект закона про львівський університет слідуючого змісту:

а) львівський університет ім. ціс. Франца е і остане університетом польським;

б) що в міру зголошування укваліфікованих українських приватних доцентів будуть творені дальші українські катедри на факультетах юридичному і фільософічному (з виключенням інститутів), котрі однак разом з істнуючими вже українськими катедрами не можуть переносити 25 процент всіх катедр звичайних і надзвичайних на кождому з цих факультетів з окрема;

в) як тільки осягнеться цифру 25 відсотків, найдальше по упливі літ... від дати санкції закона, про який говориться, правительство мае обовязок приступити до оснування окремого українського університету в Галичині.

III. Коло Польське вплине на правительство спільно з Українським Клюбом, щоби правительственні субвенції, о скільки їх розділяеться після народностей, признавано у висшій мірі також для української людности.

IV. Коло Польське заявляе готовість війти з Українським Клюбом в переговори що до зміни виборчої ординації до Державної Ради на підставі засади національного катастру у Східній Галичині, під услівям, що при цій реформі буде означено в цілій повноті право польської людности у Східній Галичині до репрезентації в Державній Раді.

V. Коло Польське зобовязуеться за посередництвом пп. намісника і маршалка, неменше за посередництвом членів Кола, що е заразом соймовими послами, ділати у цьому напрямі:

а) щоби основано в краю три нові українські ґімназії в Бережанах, Стрию і Дрогобичі, а іменно одну протягом року від часу підписання нинішньої угоди, другу в два літа по оснуванні першої, а третю по дальших двох літах;

б) щоби через помноження учительських семинарій, неменше через прихильне трактування української мови в утраквістичній науці, уможливлено виховання учителів з повним знанням української мови;

г) щоби краеві субвенції на українські цілі вимірювано обильнійше і щоби з окрема субвенції на будову українського театру не роблено від введення польської більшости в склад театральної комісії.

ґ) щоби на члена краевого виділу делеґовано Українця, що належить до українського табору;

д) щоби узнано в засаді, що Українцям припадало би після обовязуючої ординації 35 соймових послів з вибору і щоби отже на випадок побільшення числа соймових послів признано Українцям — при евентуальному застосованні національного катастру — помноження соймових мандатів в такому відношенні, в якому стоїть тепер цифра 35 до суми всіх соймових послів з вибору.

VI. Український Клюб узнае:

а) політичну і адміністраційну едність краю;

б) автономні права краевого Сойму і стремління до їх поширення;

в) правний status quo щодо урядової мови в краю (внутрішня мова польська, зовнішня у Східній Галичині попри польську і німецьку також українська) і право усталення цього стану законодавчим шляхом, неменше стремління до поширення його на дальші уряди, заведення і правительственні орґани в краю;

г) істнування польської людности у східній части краю і її право до дальшого розвою на рівних правних услівіях з українською людністю, як з окрема право закладання шкіл і костелів для польських меншостей на селі і т. д.

VII. Український Клюб зобовязуеться;

а) виречися явно і отверто едности з послами аґітаторами і радикальними денниками;

б) співділати з польським громадянством в стремлінні до успокоєння української людности і до згоди суспільної, національної і релігійної, неменше в відпиранні радикальної аґітації політичної і суспільної, що послуговуеться страйками і тим подібними средствами;

в) при виборах до державної Ради, Сойму і инших тіл репрезентаційних поступати льояльно в духові засад цієї угоди;

г) признаватися про кождій нагоді явно і отверто, словом і письмом до нинішної угоди.

VIII. Коло Польське і Український Клюб обітують собі вести в Державній Раді політику на спільних основах і зобовязуються в тій цили:

а) створити спільний орґан, щоби порозуміватися в політичних і національних справах більшої ваги;

б) уживати льояльно цілого свого впливу в цьому напрямі щоби у парляментарному правительстві засідали репрезентанти обох союзних народів, це значить: кромі польського міністра для Галичини один Українець і принайменше один Поляк.

IX. Коло Польське і Український Клюб зобовязуються узискати ратифікацію нинішньої тревалої угоди у ширших народніх кол, іменно у народніх партій і народньої преси.

X. Коло Польське і Український Клюб заявляють урочисто, що вважають всі постанови нинішньої угоди за нерозривну цілість, котра мае увійти в життя рівночасно в цілости своїх постанов і в тій цили постановляють, що приписи точок I. і V. цієї угоди мають увійти в життя негайно після згідного ухвалення закона про львівський університет (точка II.) і про урядову мову в краю (точка VI., буква в.)".

Так виглядае в дослівному перекладі десять заповідей проекту польсько-української угоди з 1908 р. Не улягає нині сумнівови, що меклерами, а опісля і головними авторами цього проекту були два віденські лиси парляментарні — Біліньскі і Василько, оба вже нині покійні. Зі згаданої конференції остали в живих др. Ст. Ґломбіньскі і тодішній голова Українського Клюбу др. Кость Левицький. В руках останнього зберігся певно його історичний записцик і др. Кость Левицький мае тепер обовязок супроти нашого громадянства вияснити ґенезу, перебіг і дальшу долю проекту, як рівнож і це, чи подані пок. Л. Біліньским у його споминах десять угодових заповідей е автентичні, чи ні. Цей обовязок тяжить на дрі К. Левицькому тим більше, що наше громадянство, зглядно українські політичні чинники не знали нічого про польсько-українські угодові переговори з 1908 р., як не знали цього навіть найблищі тодішні політичні приятелі і співробітники дра К. Левицького. Вони певно не дали би були своєї згоди і своїх підписів під концепцію, створену в бюрі пок. Л. Біліньского у вересні 1908 р. і це мабуть спонукало дра К. Левицького по холодній розвазі покинути сіти, що їх тоді наставляли два політичні хитруни і зручні грачі — Біліньскі і Василько.

Др. Степан Баран.
(„Діло").

КАТАСТРОФА ГАЛИЦЬКОГО ХЛІБОРОБА.

Отсей, 1924-ий рік е для хліборобів у Галичині роком непамятної від богато літ катастрофи.

Величезні сніги минулої зими, які впали на доволі незамерзлу землю і лежали грубими верствами цілих пять місяців — спричинили, що озимина вилягла. Замісць жита селяне збирали цих жнив — мітлицю і стоколосу. До катастрофи причинився і ґрад.

Жита мусить забракнути в Галичині цього року. Бо пересічна видатність соломи **з морґа** виносить у середніх ґрунтах **найбільше чотири** копи. Пробне молочення виказало, що сесередня видатність зерна з копи не доходить до 50 кґ. лихого збіжжа (послїду). На гірших ґрунтах виказує молочення 30 і 20 кґ. з копи а навіть і менше. Не згадувати тут про ці, значні, простори, на котрих виросли самі буряни (мітлиця, гірчиця, ромен і т. п.) що надаеться хіба на гноення.

Не краще е з **пшеницею.** Бо щоправда пшениця не потерпіла так дуже як жито, наслідком того, що вилягло) — але зараз на весну кинулися на неї шкідники; головно мушка (Chlorops taeniopus). Належить вона до роду зеленавих (Chloropidae) з родини правдивих мух. Збіжжа заражене цією мушкою шкідне для людей і звірят. Видатність із морґа на середніх ґрунтах не доходить до **400 кґ. — переважно послїду.**

На гірших ґрунтах сходить у богато випадках **низше 200 кґ.** А е випадки, що не вернеться навіть засів.

Щодо **ярого збіжжа** — не можна вже говорити про катастрофу, лише про гірший як звичайно неврожай. **Ячмена** — мимо шкід заподіяних комахами, дадуть збір не богато низший від пересічного. **Гірше вже овес,** для якого цей рік не е вже, щоправда, роком катастрофи, але неврожаю.

Таксамо з підрядними родами ярих засівів, цебто горохом, гречкою, (гречки цього року навіть не мали доброго запаху-меду, то й для бжоли це тяжший рік), просом і т. п. **Видатність** їх буде **дуже мала.**

З окоповими ростинами е ріжно. Є місцевости, де цукрові **буряки** виглядають гарно (та це понайбільше дідичівські, польські засіви). Але в богато місцевостях, наслідком слоти, годі було обробити бураки на час.

Бараболю, наслідком довгої зими і завеликої вохкости і весняних робіт — садили дуже пізно — бо переважно щойно з кінцем мая і початком червня. З причини дощів бараболь як слід не оброблено, хоч гичка велика, під корчем мало дрібоньких бараболь. Наслідком дощів гичка зачинае вже (в серпні!) жовкнути. Самособою, колиб іще погода й тепло, усталилися, то ще може бараболя поправитися.

Одначе **врожаю бараболь уже не може бути.** Колиб і дальше була слота — грозить **катастрофа для бараболь.**

Лише **трав і конюшини** е **цього року богато.** Але багато сіна і конюшини **з першого покосу змарнувалося,** наслідком безперестанних дощів, — а без дощу зібраного і сушеного сіна нема ніде.

Який буде збір **отави** — ще не знати.

Годиться тут зазначити також, що і садовина не зародила.

Так представляеться образ хліборобської катастрофи. Вона збільшиться ще **цим,** що то зовсім не е однорічна катастрофа. Наслідки її виявляються в упадку хліборобської продукції на цілий ряд літ.

Страшні цьогорічні податки при високих цінах промислових предметів, а цінах звірят і звірячої продукції, так низьких, що навіть не може бути бесіди про виплатність навіть у добрім році — позбавили селян зовсім цілого оборотового капіталу і значної части живого інвентаря. (Пару молодих коней, якими селянин уже робить у поли — продае за 23 доляри! — корову за 70—80 польських золотих а навіть менше, теля 6—8 долярів. Ялівка 14 долярів). Вже майже ніхто з селян не мае вже грошей на закупно бракуючих коней (хто був на селі, міг переконатися, як дуже тяжко 15-морґовому селянинови за 10 польських золотих!), не мае зерна на засів (уже в липні мололи нове жито на хліб — бо старе минулося), штучних навозів і на закупно з ужитих рільничих приладів. Що тут говорити про обуву на зиму!? Про направу, відбудову будинків годі навіть мріяти. Кредиту не мае. (Прим.: в одному 15 морґовому хліборобові треба було конче 15 долярів. Ніде не міг роздобути. Хотів продати ялівку, але не було купця. Найшовся „добрий" місцевий Жид і вигодив бідному селянинові.

— Я вам позичу 15 долярів — сказав. — Куплю у вас ялівку, але заберу собі її аж в осени (себто як уже буде доїтися!), а до того часу най буде ялівка у вас. (Цебто: ви маєте її годувати). Колиж селянин найде навіть де кредит, позичку, то на руйнуючий просто процент — ніколи не менший, як 36% річно. Одначе переважно ще на більший процент.

Зарібків нема. Виїздять на незавидні зарібки до Франції.

Отже хлібороб е в безвихідному положенню. Не мае і не може здобути готівки, — тому засівае у конечности власне лихе зерно — нерідко послід, засіє без штучних, (а то і звичайних навозів, бо худоба майже випродана) навозів, бо не мае їх защо купити, без належної механічної управи, бо бракує йому худоби й знаряддя.

Инакше з причини браку засобів — не могтиме. Отже врожай і на слідуючий рік буде марний.

А вже цієї осени селянин не буде мати з чого заплатити податків. А галицьких селян Польща так „ущасливила", що оподаткувала їх 2—3 рази висше, як у инших „дзельніцах ржечипосполітей". Самого ґрунтового платить селянин (I. кляси) до 34 зол. з морґа, а всіх разом податків, данин і оплат до 80 зол. з морґа. Це рівняеться 500 кґ. жита, коли цьогорічний збір з морґа майже ніде стільки не винесе.

Який з цього рятунок, Бог один знае? На „державну" поміч навіть нема що надіятися. Українські товариства за почином „Сільського Господаря" заініціювали орґанізацію для помочі нещасливому українському селянинови. Та, скажемо таки щиро-отверто, з цієї орґанізації, мабудь, буде мало користи. Бо як дід діда може зарятувати.

Найкраще це було би, щоби тим селянам, які мають кревних в Америці, — помогли в біді тамті долярами. Це була би найуспішнійша і безпосередна поміч.

У. Н. СОЮЗ — НАЙЛІПШИЙ ОПІКУН В НЕЩАСТЮ. ЧИ ВИ Є ЧЛЕНОМ ЙОГО

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО САМІ І ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО У. Н. СОЮЗА!

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

СМЕРТЬ І НЕЩАСТЄ НЕ ТРАТЯТЬ НАГОДИ. НЕ ТРАТЬТЕ І ВИ. ОБЕЗПЕЧІТЬСЯ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС.

З ДІЯЛЬНОСТИ ТОВАРИСТВА ПОМОЧИ ПИСЬМЕННИКАМ.

Дальші жертви на фонд підпомоги зложили слідуючі громадяни: Василь Гасій 2,00, Йосиф Сабат 1.00, Йосиф Бойко 1,00, Гнат брендзей 2,000 та викликає до жертви Івана Березовця, Стефана Ковтуна та Михайла Адамчука з Мілвокі.

Товариство звертаеся до всіх щирих синів-Українців з горячою прозьбою, щоби негайно подали поміч нашим письменникам-страдальцям, у теперішний тяжкий катастрофічний час. У нашій канцелярії е сотки листів з Европи — від поетів та письменників, в котрих приставляется страшне горе їх мученичого життя та проситься о поміч, Щож ми на це? Чи скажемо, що вони не заслужили собі в нас на піддержку, чи відішлемо їх до Лахів та Москалів? Наколиб ми таке зробили, то зробилиб найганебнійший учинок в історії людства. Ми загирилиб свою рідну культуру на довгі роки.

Тож поможім, чим можемо. Купіть собі лише одну книжку з їх складу, котрий міститься при Товаристві, і вже тим богато поможете. Вони не хочуть жебранини, але можности заробітку.

Всякі замовлення, чеки, мони-ордери проситься слати на адресу секретаря: В. Гасія, 831 Ламбертон стр., Трентон, Н. Дж.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО

Міста і повіти в Елисаветграді на Україні перехрещено на „Зіновев" в честь голови екзекутивного комітету Комуністичного Інтернаціоналу? Чи Ви знаете, що Гелмар турецькі цигаретки дають Вам якість за Ваші гроші, а не як инші звичайні цигаретки, позаяк в них знаходиться 100% чисто турецький тютюн. Попробуйте зміну на турецький тютюн, він понобиться Вам як і иншим.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ В РАДІО-КОНЦЕРТІ.

Дня 31-ого липня, радіо-стація W. E. A. F., у своїм концерті дала місце нашій талановитій артистці, Анні Грещуківній.

Кому прийшлося почути свої українські пісні у передачі цеї славної нашої артистки, той мабуть не забуде тої хвилі ніколи. Малося враження, наче би якась незвичайна сила перенесла нарід із цеї чужини до рідного краю. Це був справжній пир для голодної душі, стуженої за рідними сторонами й народом.

Булоби добре, колиб наші часописи подавали заздалегідь вістку про майбутню участь українських співаків в радіо-концертах, бо тоді кожний Українець, що має радіо, мігби налюбуватися своїми піснями.

Такий, що має радіо.

Матвій Костищин.

ГУЛЯЛИ — ГУЛЯЛИ!..

Гуляли повстанці, гуляли, гуляли,
Широкі руїни кровію зливали;
Засівали трупом гори і долини
За славу, за волю Неньки України.
По гучних бенкетах кругом засмути-
[лось
Широкеє поле могилами вкрилось.
Замовкло довкруги, посумніло поле;
Та козацька пімста не умрі ніколи.
Не вмре!.. не загине!.. як ворог шаліє,
Встане, а ворожа кров зачервоніє.
Змиє гріх тай кривду і лютеє горе
Понесе світами у синеє море.
Там пропаде кривда: проковтнуть її
[филі,
Діждесь Україна щасливої хвилі.
Бо не стане шляхти, Ляха ні Румуна,
А в Москву потягне червона комуна;
Тоді запанує спокій, свята воля
Вернеся козацтво, усміхнеся доля.
Від Сяну по Кубань сонічко пригріє
А вітрець вільненький степами повіє.

АПТИКА І МИСТЕЦТВО.

Один німецький професор завдав собі труду — зреєструвати письменників і артистів, які почінали свою карієру від аптичного слоїка. В цьому реєстрі находимо такі слави як Людвік Бехштайн, славний оповідач байок, Теодор Фонтан автор богатьох романів, Генріх Ібзен— мабуть найбільший поет, що вийшов з аптики, Юлій Штінде, славний творець перекладеної на українську мову „Родини Бухгольців", а відтак маляр Шпінцвеґ, співак Бітнер, Сіверт і другі. Ще більше число обіймає реєстр творців, яких батьки були аптикарами. Сином аптикаря був Роберт фон Маєр, відкривець закону про невмирущу енерґію, аптикаренками були: Арно Гольц, Клябунд, Павль Шлєнтер, геройський тенор Елевінґ і и.

КАРА ЗА СВЯТОЧНІ БАЖАННЯ.

О. Дамян Лопатинський, адміністратор парохії при Волоській церкві у Львові, виголосив в часі Різдва, дня 7. січня с. р. проповідь, в якій побажав своїм парохіянам кращої будучности. На проповіди мав бути поліційний агент Антоні Ціхоцкі (польські поліційні агенти пильнують, як відомо українських церков, а навіть всіх похоронів українських громадян) і він доніс поліції, що о. Лопатинський мав ужити слів „дай Боже, щоби ми діждали обходити свято Різдва у нашій вільній Україні".

Донос Ціхоцкого спрямувала дирекція поліції до прокуратури у Львові, яка веліла перевести карно-судові доходження проти о. Д. Лопатинського за злочин заворушення публичного спокою. Слідчий суддя пересухав о. Д. Лопатинського і згаданого поліційного агента, котрого зізнанням не дав віри і тому карно судове слідство застановлено.

Поліція однак не дала за виграну. Переслухала о. Д. Лопатинського, що як у суді так і на поліції заперечив зміст доносу поліційного агента і всупереч застановленню кари судових доходжень укарала його на основі передконституційного пріґельпатенту. Недавно доручила дирекція поліції о. Д. Лопатинському карний осуд.

Явище замітне тим, що суд увільняє себто застановляє карно-судове слідство з причини браку ества каригідного вчинку, а поліція за те саме карає.

ШЕНАНДОА, ПА. Бр. св. Володимира, від. 98 У. Н. С., повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітинг відбудеся в неділю 14. вересня 1924. На мітинг має загостити член головної екзекутиви нашої організації в цілях організаційних. Мітинг зачнеться о годині третій пополудни і всі члени під карою мають явитись. — Іван Чорний, секретар.

—o—

МАГАНОЙ ПЛЕЙН, ПА. Спільні Збори чотирох товариств: бр. св. Димитрія від. 28 У. Н. С., сестрицтва Усп. Пресв. Діви Марії від. 71, бр. св. Петра і Павла з Фреквил, Па. від. 242 і бр. св. Анни від. 365, відбудуться в неділю, 14. вересня 1924 в гали церковній на Мейзвіл, Па. точно о годині 1-ій пополудни. На збори прибуде і промовляти буде Р. Слободян, гол. фін. секретар нашої організації. На зборах вияснится много справ організаційних і тому кождий член висше згаданих організацій має явитись точно о годині першій пополудни. Так само запрашаєсь уряд і членів тов. Запорожської Січи від. 305 в Маганой Сіти, Па. — За Комітет: Бр. св. Димитрія, від. 28.; Сестр. Пр. Діви Марії, від. 71.; Бр. св. Петра і Павла, від. 242.; Бр. св. Анни, від. 365.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО САМІ І ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО УКР. НАР. СОЮЗА!

ГОЛОСИ ПРЕСИ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ.

Перемиський „Український Голос" пише:

Справа українського університету, яка за австрійських часів була справою державної першої ваги, сталась тепер справою міжнародної політики. А саме Поляки зобовязались перед державами Антанти, що найдальше в р. 1924 оснують український університет на території, заселеній Українцями. Очевидно, що так держави Антанти як Польща розуміють добре, що тільки столиця краю, Львів, надається на осідок українського університету, який вже тут існував за цісаря Иосифа II і де за австрійських часів був утраквістичний (польсько - український) університет Франца І. замісць отже оснувати український університет у Львові, польські політики придумують над тим, якби зі свого зобовязання викрутитись. Те крутійство вже має свою історію.

Перед двома літами польські політики хотіли заманіфестувати перед світом, що вони бажають основати університет для Українців. В тій ціли польський сойм ухвалив аж... 3 міліони польських марок на основання українського університету в Станиславові, а польський уряд звернувся до проф. унів. д-ра К. Студинського, щоби він занявся організацією цего університету. Очевидно українська суспільність а з нею і проф. Студинський уважали це кпинами і справу укр. університету зложено до актів. Але тепер держави Антанти напирають на Польщу, щоб вивязалась зі свого зобовязання і польські політики зачали думати над тою справою. Вшехпольський професор і посол Ґломбінські, будучи міністром освіти, заявив був, що укр. університет буде в Варшаві на передмістю Praga. Але цей проєкт видався смішним навіть для польських політиків і вони тепер задумують вдоволити держави Антанти таким способом. Кажуть, що укр. університет має мати двоякого рода осідок: 1) сталий і 2) тимчасовий. Сталий осідок буде колись на терені Сх. Галичини, а тимчасовий в Кракові. І от, як доносять польські ґазети, польський уряд хоче оснувати кілька укр. катедр в Кракові, на другім поверсі Почтової Каси Щадничої і ті катедри будуть носити шумний титул: „український університет". Поширено теж по краю фальшиву вістку, що проф. др. К. Студинський вже згодився перенестися до Кракова і викладати на тім „університеті".

Чи це качка польських газет, чи правда — годі нині напевно сказати. Колиж це правда, то справа укр. університету в Кракові скінчиться тим самим, чим справа укр. університету в Станиславові. Щоби оснувати укр. університет в Кракові треба на те професорів і учеників. Для краківського „українського університету" не знайде польський уряд ні українських професорів ні учеників.

От такі вістки ширять польські часописи про „український університет в Кракові" і то ширять тоді, коли Українці на Радянській Україні мають 16 Високих шкіл і Академію Наук з проф. Грушевським на чолі. Подія з українським університетом в Польщі дуже нагадує справу італійського університету в Австрії. Так само і австрійське правительство лукавило з італійським університетом в Трієсті. Перерахувалось. Аби таке не було і з Поляками...

Українське громадянство глибоко вірить, що український університет повстане в колишній столиці Льва І, в столиці галицької волости — у Львові.

—o—

Нічого ліпшого як Вони--- Товариші!

„Мої приятелі нераз пробували відтягнути мене від ГЕЛМАР на другі сорти цигареток. Чим більше слухаю тих людий і пробую инші цигаретки, тим більше ціню ГЕЛМАРС.

„Раз Ви посмакували турецький тютюн, такий як знаходиться в ГЕЛМАРС, Ви ніколи не вернетеся до цигареток мішаного тютюну.

HELMARS
СУТЬ АБСОЛЮТНО ЧИСТІ.

ГЕЛМАРС пакуються в картонові пачки, щоби не помилилися.

Anargyros — Витворці найлучшого рода турецьких і египетських цигареток у світі.

BOXES of 10 or 20

HELMAR
TURKISH CIGARETTES

ВІШАННЯ — НЕ ЛЕГКА СПРАВА.

Маляр Джемас Вайт, що мав талан і пильність, але не мав гроший, рішив повіситись. Уже станув на стільци і заложив петлю на шию, коли увійшла в його кімнату господиня. З криком кинулася жінка з кімнати і побігла на поліцію. Це так сконфузило маляра, що він виняв шию з петлі і втік з хати. За хвилю прийшла поліція а не найшовши висільника, почала снувати домисли про убійство і спрятання трупа. Щойно кілька днів згодом зголосився на поліцію сам Вайт і заявив, що він сам хотів повіситися, але відступив від пляну, усвідомивши собі в останній момент, що вішання це не легка а притім болюча справа

ВІДСВЯТКУЙТЕ РІЗДВО З ВАШИМИ РІДНИМИ В ГАЛИЧИНІ

Юнайтед Стейтс Лінія заарранжувала Різдвяну Прогульку до Галичини на кораблі Левіетан котрий виїзджає з Ню Йорку 6-го грудня.

П. Віска заопікуєся кождим підчас Прогульки з Ню Йорку аж до місця призначення. Ви приїдете до Вашого родинного місця вчас на Різдвяні Свята.

Підчас подорожі будете мати чисті і вигідні кабіни, добрий харч, чемну обслугу та концерти кождого дня.

За інформаціями пишіть до:
UNITED STATES LINES
45 Broadway, New York
або Ваш місцевий агент.
Завідуючі управителі
United States Shipping Board

„БОКСЕРБЕРТА".

Так назвала себе пані Берта де Грет, з якою возяться тепер берлінські суди. Згадана пані, збудована як мітична Брунгільда, з мускулами світового чемпіона, розбиває по вулицях поліцаїв, які тільки в зорганізованому виді можуть дати собі раду з боксером в спідниці. Потягнена до відповідальности плаче і називає себе „бідною безборонною жінкою".

ЗІР МОРЯКІВ.

В „Німецькому Медичному Вістнику" опубліковано недавно висліди дослідів над силою зору моряків. Виявилося, що 97 процент обсервованих моряків мало добрий зір, 94 прц. було чуткими на краски, а тільки 24 на 8762 обсервованих було невразливих на зелену краску, 72 на червону а 111 зовсім не бачили красок.

НІМЦІ ВИРАБЛЯЮТЬ БАЛЬОНИ ДЛЯ АМЕРИКИ.

Фрідріхс гафен, Німеччина, 7. вересня. — Німецьке підприємство, що виробило для американської армії ще один великий бальон, покінчило вже проби лету сього бальона. До нього причеплюють тепер додаткові збірники газоліни та пустять його в дорогу до Злучених Держав. Новий бальон зветься З-Р-3.

ДОПИСІ.

ІСТОН, ПА.

Із глухого кута.

У нашім глухім куті не так, як по инших місцевостях. Деінде народ живе повним життєм і памятає за свій обовязок для рідного краю. При всякій нагоді збираються жертви на поміч своїм людям супроти ляцької насили та неправди.

Натомість у нас співається у церкві многолітствіе ославленому кацапови Бескідові, а попри це спиться правдиво мертвецьким, кацапським сном.

Нині вже цілий світ знає про Україну; навіть у нищих американських школах є мапа України і коротка розвідка про неї; навіть Москалі вже мусіли погодитися із думкою, що Україна вже не дасться ні закрити, ні закопати.

Тільки свої власні тумани, кацапські недотепи, тільки вони все ще неґодні освоїтися із тим, що вони всеж таки Українці, а наша спільна вітчина: Україна.

Чомусь вони нагадують приповідку, що: не пес махає хвостом, а хвіст береться махати псом. Бо таксамо отті московофільські недобитки хотіли би накинути усьому народови свої збутвілі і спліснілі погляди, — хоч їх не остало вже і тільки, щоби створити із них хоча порядний хвіст. Як у тої жидівської шкапи, що вилиняла із волосіння цілком...

Та хай їм всячина, як кажуть наші придніпрянські браття. Прийде вндовзі час, що вони встидати-муться своїх дитинячих виступів проти українства. За пару років то вже хиба в музеях буде можна оглядати усі ті чудовища кацапщини.

Міхтим ми, що єсьмо свідомі Українці, мусимо зробити свою пайку роботи і по „глухих кутах".

Проте помимо всіх перешкод, кількох нас, на поклик В. Дроботого, заснувалисьмо свій гурток, щоби прийти з допомогою „Рідній Школі". До того гуртка приступили, отсі: В. Дроботій, А. Дробота, Стефан Дроботій, Володимир Дроботій, Ф. Сабатий, Ю. Сабата, Катерина Сабата, Н. Підгайний, Р. Підгайна, І. Крочак, М. Крочак, О. Питляр, М. Колодруб, Ф. Федорчак, Д. Толбей, М. Шурин, І. Милимук, В. Боднарський, В. Савчук, А. Допілка, А. Василик і М. Запоруйко. Разом вписалося в члени „Рідної Школи" 22 осіб, а в тім числі троє дітий і чотири женщини. Зложено цілорічну вкладку по одному доларови і вписове по 10 центів, що разом виносить 24.20. Дальше В. Дроботій одержав кільканайцять образків наших героїв від управи інвалідів зі Львова і пороздавав тим, котрі хотіли взяти. Жертви на інвалідів зложили; по 1 дол.: Сабатий Ф., Підгайний Н. і В. Дроботій; по 50 ц.: М. Загоруйко, Д. Толбей, І. Підборецький, В. Савчук, С. Питриляк; по 25 ц.: М. Колодруб, І. Милимук, І. Крочак, Л. Пастушенко, Т. Кульчицький, В. Бучний, І. Звіжинський; М. урин зложив 75 ц. С. Возняк 10 ц. Разом 8.10.

Крім того вислано народний податок до „Обєднання" в сумі $30.50.

Велике спасибі всім, що не жалували гроша на поміч рідному краєви.

Оден з глухого кута.

ЗРАЗКОВА ДИТИНА.

На виставці в Вомбла уладжено показ найкращих дітий з цілої британійської імперії. З поміж 60.000 живих експонатів першу нагороду в сумі 200 фунтів штерлінгів здобула дволітня Мері Вилзон, висока на 38 цалів, 31 фунтів ваги з 20 зубками. Мала лявреатка є славою Австралії, де здобула уже краєву нагороду краси. Загалом нагороджено 18 дітий при чому англійські кольонії здобули першенство.

ПОКЛИК ДО СЕКРЕТАРІВ МІСТА РОЧЕСТЕР.

В середу, дня 17. September о 7.30 вечером відбудуться **НАРАДИ**, на котрі мають явитися п.п. секретарі з Бр. Йосафата, Вільних Козаків, Тов. Тараса Шевченка, Тов. Івана Франка, Тов. Запорожської Січи і Сестр. Пр. Діви Марії. Наради відбудуться в церковній галі під ч. 303 Hudson Ave.

На сі наради мають явитись всі секретарі повисше згаданих Бр. і Тов., бо будуть важні наради. Обовязком кождого секретаря явитись.

Шевчук, Кунчій.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Отсим подається до відома членам Тов. „Вільність в Америці", від. 172, що квартальні збори відбудуться в ту суботу, дня 13. вересня с. р., о годині 7.30 вечером, в Народнім Домі, 217-19 Н. 6-та ул., Ню Йорк. З огляду на се, що маємо важні справи до полагодження, так обовязком кождого члена явитись безуслівно. Неявившийся член заплатить кару після статута. Рівнож члени, котрі забрали тікети на пікнік, щоб були ласкаві зложити гроші на сім мітингу. Пригадується членам, щоб явилися до походу в пятницю, дня 12-го с. м. о год. 3.30 попол. в Народнім Домі, 217-19 Іст 6-та ул. — Наумко Медвідь, рек. секр.

РОСФОРД, О. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 235, повідомляє своїх членів, що трикквартальний мітинг відбудеся 14. вересня в неділю о 2. год. пополудні в гали шкільного будинку. На дневнім порядку буде контрольна комісія здавати справозданне з девятьмісячного книговодства, а крім того є одна важна справа до полагодження. Отже проситься кождого члена прибути на той мітинг. — О. Невойда, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 2-52, відбуде свій місячний мітинг 18. вересня о годині 7.30 вечером в Укр. Народній Гали під ч. 1950 W. Erie St. при Robey St. — Н. Читвінський, предс.; Стефан Новодворський, секр.

ПОЗІР! ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.!
— ДРУГИЙ —
ВЕЛИКИЙ ПІКНІК
— устроює —
Братство св. Володимира,
від. 65 У. Н. С. в Елизабет, Н. Дж.
В НЕДІЛЮ, 14. ВЕРЕСНЯ, 1924
в Савт Елизабет, коло Едґар ровд, де були попередні пікніки Братства і У. Н. Дому.
Початок о годині 12.30 пополудни.
Вступ вільний для всіх.

Хто був на нашім першім пікніку, то певно не пожалував. Приходіть всі щоби еще раз гарно забавитись при свіжих напитках і смачних перекусках. — Приґравати буде своя власна Банда.
212-13 **Комітет.**

ПОЗІР! ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.!
СПІЛЬНИЙ
ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ
Сестрицтва Пр. Діви Марії і товариства Боян,
— відбудеться —
В СУБОТУ, 13. ВЕРЕСНЯ, 1924
в LUTWIN'S HALL,
So. Park & Front Sts, Elizebethport, N.J.
Початок о год. 6.30 вечером.

Весь дохід призначений на закупно бондів Українського Народного Дому в Елизабетпорті.

Як найщирійше запрашаємо всі товариства і братства до як найчисленнійшої участи. Ми вже заздалегідь постаралися, щоби всіх забивити та задоволити, тому приходіть всі, а не пожалуєте і своєю участию поможете доброму ділу.
212-13

ПОЗІР! БРЕДЖПОРТ, КОНН.!
Заходом Тов. Укр. Січи
від. 59 У. Н. Союза, устроюєсь
ВЕЛИКИЙ ПІКНІК
В НЕДІЛЮ, 14. ВЕРСНЯ, 1924
В Парку Вол. Венґриновича.

На сей пікнік товариство має честь запросити всіх Українців і Українок як з Бриджпорт так і околиці, щоб могли всі разом весело забавитись і розвеселитись.

Дороговказ: Брати стріт кару North Bridgeport а висісти на Reservoir Ave. або Босом від церковної галі о год. 1-шій пополудни.
211-13 **Комітет.**

ПОЗІР! ТЕЙЛОР, ПА. І ОКОЛИЦЯ!
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
— відбудеся —
В СУБОТУ, 13. ВЕРЕСНЯ, 1924
початок о годині 7. вечером.
в гали Укр. Роб. Громади, під ч. 617 Юнії стріт.
Дохід призначений на просвітні ціли.
Вступ для мущин 50 центів, для женщин 25 центів.

Тимсамим проситься всіх Українців і другі народности, прибути численно на баль, на котрім буде грати первоpядна орхестра, будуть свіжі напитки і перекуска. За добру і веселу забаву ручать
211-13 **Комітет.**

ПОЗІР! НЮ ЙОРК, Н. Й.! ПОЗІР!
Заходом Нюйорського Комітету Несення Помочі Українській Ґімназії в Зборові
— уряджує —
В СУБОТУ, ДНЯ 13-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPT.), 1924
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
в LIBERTY HALL, 255-263 E. Houston St., NEW YORK
Поч. о год. 7. вечер. — Музика перворядна. — Вступ 40 цнт.

Дорогі Родимці! Як відомо Вам що Комітет наш недавно вислав $1.500 на закупно дому на українську школу в Зборові. Щоби на далі продовжати і довести до кінця справу будинку і піддержки української ґімназії в Зборові, запрошуємо Вас до спільної участи — прийти на наш баль а тимсамим поможемо своїм браттям до відбудови нашої любої України. 13-4
За добру забаву ручить **Комітет.**

„УКРАЇНСЬКА ЖІНОЧА ГРОМАДА" В НЮ ЙОРКУ ДАЄ
„ПАНСЬКУ ХВОРІСТЬ"
веселу одно актівку, при участи артистки Е. Мілінова
ТА ЗАБАВУ—ТАНЦІ
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 14-ГО ВЕРЕСНЯ С. Р.
В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,
217-219 East 6th Street, New York City.
Початок о годині 8-мій вечером. — Вступ 65 центів.

Поважане Громадянство! Отсим „Жіноча Громада" зачинає новий сезон, в якому задумує нести дальшу поміч нашим героям-Інвалідам. Українська Жіноча Громада вірить, що поважане Громадянство й на дальше віднесеться прихильно до її підприємства та праці. Тому просить о як найчисленнійшу участь — **Комітет.** 213-14

ФАРМИ!

ФАРМИ менші і більші. Фарма 45 акрів, 3 ліса, сад, дім з 8 кімнат і 5 других будинків, 4 корови, 2 коні, 850 курий, потрібні знаряди, збір, 1½ милі від міста, школа при фармі, земля урожайна. Ціна $4.500, готівкою після можности. — Фарма 96 акрів, 20 акрів будівничого ліса, ріка, сад, дім 8 кімнат, вода в домі, 6 других будинків, 7 коров, 4 ялівки, 2 коні, много курий, гуси, індики, 8 безрог, картофлі, капуста, весь збір. Ціна $5.000, готівкою $2.500 решта на сплати з 5%. F. FILANOWSKY, 103½ St. Mark's Pl. (E. 8th St.), близько 1 Евні, New York City.

З ПОВОДУ старости мусить продатися фарма 300 акрів, 200 ораного поля, решта пасовиско і грубий ліс, велика ріка, гарний новий дім 14 кімнат, нова велика стодола з цементовим підвалом, 6 других будинків, 2 нових сайлів, лідник, всі будинки суть нові. Вода проведена по всіх будинках, 30 добрих коров, бик, 3 коні, два нових автомобілів, ріжна машинерія, 100 тонів сіна, 2 акри, картофлі, капусти і богато збіжа, півтора милі до двох залізниць і міста, школа при фармі. Ціна за все $15.500, готівкою хто кілько може. — Фарма 70 акрів, 10 ліса, решта рівна земля без каміня гарний овочевий сад, дім 8 кімнат і 4 других будинків, 3 корови, 2 коні, 250 кур, гуси, качки, 4 безрог, богато збіжа, близько міста і школи. Ціна $3.500, готівкою $2.000.

M. PISARKO,
116 E. 7th Street, New York City

НА ПРОДАЖ фарма 45 акрів на ліцитації за половину ціни. Засаджена яриною, можна поділити на 4 до 5 частий. Мусить бути продана до 30 день. 20 мінут від Нюарку, 5 мінут до стації. Голоситись до: S. PROCYK, 6 Aubrey St., Summit, N. J.

ДР. АНДРЕЙ БОРАК
ХИРОПРАКТОР
210 EAST 17th St., NEW YORK, N. Y.
Понеділок, середа, пятниця від 10 рано до 8. вечер.
Вівторок, четвер, субота від 2. до 8.
Неділя від 10. до 1.
Пишіть по оказове число „Хиропрактика".

ПАТЕНТИ

Наш патентовий підручник та зразкові знимки вишлемо даром на жаданнє. Пишіть по них сейчас. Можете писати до нас по українськи. Справи, відносячі ся до патентів, трейд маркс, та продажа патентів, полагоджуємо сейчас.

BRYANT & LOWRY
310 VICTOR BLDG.,
WASHINGTON, D. C.
(Successors to A. M. WILSON, Inc.)

АРХИТЕКТОР-АРТИСТ МАЛЯР
ГАБРІЙЛ КОБЗАР
ОБРАЗИ
ІКОНОСТАСИ
ХОРУГВИ ТА ПЛАЩАНИЦІ
GABRIEL KOBZAR
332 EAST 14 STREET, NEW YORK, N.Y.

Мущини! Хороніть себе перед всіма заразливими хоробами.
SANYKIT
SANTAL MIDY
Охороняч для мущин. Дає найбільшу охорону
Велика рурка 35 цнт., Kit (4's) $1.00
У всіх аптиках або у San-Y-Kit, Dept. B,
92 Beekman St.,
New York
Пишіть по циркуляр
КАТАР МІХУРА

ПОДИВЛЯЮЧИЙ ЗИГАРОК З КАЛЕНДАРЕМ.
Показує 7 днів в тижни, 12 місяців в році, 30 днів в місяци, зміни місяця, секунди, мінути і т. п., а поза се тримає добрий час все.
6.50
Гарно нікльовані або опалювані окладинки, богата орнаментика на переді, правдивий швайцарський осередок, цілковито гарантований, кождий подивляє його, — можете заробити гроші продаючи їх. Щоб запізнати публику з ними продаємо їх майже по ціні кошту, а се по $6.50 і даємо ДАРОМ з кождим гарний позолочуваний ланцушок і сцизорик. 207
НЕ ВИСИЛАЙТЕ ГРОШИЙ, лиш пришліть імя і адресу. Заплатите почтареви $6.50 при відборі зигарка, ланцушка і сцизорика. Гроші звернемо коли невдоволимо Вас.
PEKO CO., Dept. 216,
Madison Sq. Sta., Box 368
New York City.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НА ДОПОМОГУ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Жертви зложені до Обеднання в серпни 1924).

1) Филаделфія, Па. „Провидіннє" на визвольну акцію 250.00
2) Едвардсвіл, Па. о. Михайло Паздрій, збірка на хрестинах в Дмитра Захарчука призначена на інвалідів 7.15
3) Карнегі, Па. о. Олекса Пристай, на пол. проп. особисто-доходовий податок 10.00
4) Сиракюз, Н. Й. від місцевого комітету Обеднання $50 для укр. інвалідів в Чехословаччині, $30 на Рідну Школу, разом переслав Михайло Клюсік 80.00
5) Бостон, Масс. з віча на пол. пропаганду, цер. Ілия Чопек 55.30
6) Нортгемптон, Па. збірка в укр. кат. церкві св. Ів. Крестителя, $27.45 на інвалідів, а $8.70 з рухомих образів на пол. проп., переслав о. Іван Кутський 36.15
7) Алентавн, Па. Укр. Ам. Горожанський Клюб $25 на Рідну Школу, а $10 на пол. проп., переслав Стефан Мельничук 35.00
8) Бедторд, Інд. Дм. Филипович 1.00
9) Елізабет, Н. Дж. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142 У. Н. Союза народний податок 6.00
(Переслав Т. Маройка, зложили: Роман Слободян 1 дол., по 75 ц.: Штим Дмитро, Н. Н., по 50 ц.: Теодор Маройка, Ст. Пограничний, Лещак Яцко, Остапчук Петро, Ковальчик Микола, Поливчак Андрій, Гавловський Іван).
10) Честер, Па. Стефан Опалінський на боротьбу 2.00
11) Куртіс Бей, М. Д. громацька збірка на пол. пропаганду, переслав Андрій Будагази 17.00
12) Ню Йорк, Н. Й. Стефан Могила, 3 дол. нар. под., а 2 дол. Рідна Школа 5.00
13) МекАду, Па. збірка на визвольну боротьбу, переслав Д. Капітула 11.00
(Зложили: Дмитро Капітула $5, а по $1: Петро Пухер, Іван Когут, Йосафат Костів, Вас. Вера, Михайло Гаталович і П. Мельник).
14) Нюарк, Н. Дж. Іван Павлина по 1 дол. на пол. акцію, інвалідів і студентів 3.00
15) Росфорд, О. 10. сотня 4. Округа Січової Орг., переслав Микола Проць, $10 на Рідну Школу, $5 для інвалідів, а $5 на політичну пропаганду 20.00
16) Шикаго, Ілл. А. Шмігельський, нар. податок 10.00
17) Клівленд, О. Відділ 1. і 3. Січової Орг., збірка в церкві підчас панахиди за укр. борців за народну справу яку відправлено з нагоди сегорічного Січового Свята, призначена для інвалідів, переслав Володимир Козак 50.90
18) Балтімор, М. Д. Бр. св. Тройці, від. 320 У. Н. Союза, збірка $10 на делеґацію до Женеви, а $10.50 на Рідну Школу, разом переслав Йосиф Приймак ...20.50
(Зложили: по 3 дол.: Г. Шулька, А. Кармазин, по 2 дол.: С. Кузик і Й. Приймак, по 1 дол. В. Гайка, П. Боднар, І. Стодолній, П. Мармаш, Д. Дацюк, Н. Малко, Вас. Сорочак, О. Івахів, Т. Захарчук, І. Ракочій, а Ю. Дипський 50 ц.)
19) Дітройт (Гемтремк), Миш. Тов. ім. Мир. Січинського, згідно з ухвалою зборів на делеґацію до Женеви, переслав Д. Ферлей 20.00
20) Дітройт, Миш. А. Блащук, друга половина сегорічного нар. податку 3.00
21) Ню Йорк, Н. Й. Мих. Воробець, нар. под. 3.00
22) Сейнт Пол, Мінн. збірка на пропаганду, пер. П. Качмар 36.00
(Зложили: по 10 дол.: О. Вонс, і Качмарі, по 5 дол.: К. Гоцова, І. Коцюба, по 2 дол.: Поротько, С. Коцюба, по 1 дол.: Касиян і Федеришин).
23) Дірфілд, Масс. збірка на політичну пропаганду, переслав Іван Косцюк 11.70
(Зложили: по 1 дол.: Іван Косцюк, Яків Іванов, Теодор Тимкович, Тоні Янішин, М. Ужешук, по 50 ц.: Теодор Телеґа, Демко Ковальський, Гр. Чапелій, Ол. Сельський, Ст. Мельник, Он. Василишин, Яків Романюк, Лука Намака, Вас. Ординович, Йосиф Затирка, Ол. Бішко, Ілько Міськів, по 25 ц.: Гр. Котович і С. Затирка).
24) Бруклин, Н. Й. Бр. св. Димитрія, від. 32 „Провидіня", нар. податок 2.25
(Переслав Грегорій Бурбуляк, а зложили: по 50 ц.: о. В. Лотович, Ів. Дупак, Ст. Фіцалович, по 25 ц.: Гр. Бурбуляк, Дм. Тихій, Теод. Шеремета).
25) Ню Брітен, Конн. переслав о. Володимир Козоріз 18.00
(Зложили: о. Вол. Козоріз 6 дол. нар под., збірка в укр. гр. кат. церкві в Ню Брітен на сироти 12 дол.).
26) Вестбурі, Л. Ай. збірка на політичну пропаганду, зібрав Михайло Скаськів 12.50
(Зложили: Тов. ім. Т. Шевченка, від. 267 У. Н. С. з каси 5 дол., а члени по 1 дол.: Теодор Агрест, Гнат Олещук, Леонтій Вавричук, Олекса Гладкий, Михайло Скаськів, Іван Агрест, Леонтій Янчак, а Стефан Сумик 50 ц.).
27) Клівленд, О. Бр. св. Апостолів Петра і Павла, від. 102 У. Н. Союза, переслав К. Стадник на політичну пропаганду 25.00
28) Ірі, Па. Бр. св. Петра і Павла, від. 40, нар. под., переслав В. Гаврилів 4.00
(Зложили: В. Юрцан 2.50, а по 25 ц.: Н. Гаврилів, В. Гаврилів, М. Пелінський, Г. Бекера, Й. Вітковський і В. Томс).
29) Шікаґо, Ілл. Бр. св. Стефана, від. 221 У. Н. С., на політичну пропаганду, пер. Ілія Шпікула ...50.00
30) Пеорія, Ілл. Тов Укр. Робітників, від. 190, нар. податок 3.00
(Переслав В. Бігун, зложили по 50 ц.: В. Бігун, А. Бігун, П. Пайончковська, Л. Пайончковський, А. Кущ, М. Нагач).
31) Істон, Па. збірки, переслав Василь Дроботій 62.70
(Зложено на народний податок 31.50, Рідна Школа 23.10, інваліди 8.10; зложили по 4 дол.: Ф. Сагатій, Н. Підгайний, М. Загоруйко, М. Федорчак, М. Колодруб; по 3 дол.: В. Дроботій, І. Крочак, В. Савчук, О. Петпляр, о. В. Обушкевич, а Йосиф Плинак 2.75, І. Вересюк 2.50, В. Гуда і І. Милимук по 1 дол.; Т. Смиричинський і А. Василик по 75 ц.; Д. Іськів, С. Терлецький по 50 ц.; Стойкевич 25 ц., а В. Бовнарський 2.75).
32) Йонкерс, Н. Й. Бр. св. Андрея, від. 12 У. Н. С., нар. под. .. 7.00
33) Ню Йорк, Н. Й. о. Микола Підгорецький, нар. под. 5.00
34) Пітсбург, Па. Тов. „Народна Поміч" пер. В. Шабатура 50.00
(Жертва призначена на інваліди і сироти в краю).
35) Сиракюз, Н. Й. Укр. Товариство Січ, від. 282 У. Н. С., переслав М. Клюсік 26.75
Народний податок за червень, липень і серпень).
36) Спрінг Велей, Н. Й. Укр. Тов. Просвіта, нар. под., переслав Іван Бреґа 3.50
(Зложили: по 50 ц.: Павло Бандура і Іван Порбалук; по 25 ц.: Ів. Бреґа, Андрій Кашинський, Кость Роґовський, Мих. Терпеливець, Микола Загадайко, Дмитро Гнилишин, Іван Кріль, Пайза Мирдак, Йосиф Роґовський і Стефан Москаль).
37) Шікаґо, Ілл. Отто Родстром (Швед), на наші сироти в краю 5.00
38) Міннеаполіс, Мінн. Від Української Громади на політичну пропаганду 25.00
(Переслав Микола Ґрубрин, зложили: по 2 дол.: Мик. Ґрубрин і Кас. Бреняк, а по 1 дол.: І. Шміґановський, Яків Ґрубрин, Дм. Колтик, М. Хас, М. Бойко, О. Шабатура, М. Гаврилюк, О. Пилатюк, Гр. Пантушенко, П. Гайва, А. Процай, П. Дюк, Ю. Мартинів, І. Сухорович, І. Лозовський, І. Якимів, П. Андрущак, Йос. Литвин, П. Кулиняк, Ст. Гладкий і Василь Рефцьо).
39) Ембрідж, Па. о. Іван Ортинський на пол. пропаґанду 10.00
40) Ню Йорк, Н. Й. Бр. св. Андрея Перв., від. 66 У. Н. С., нар. податок 4.00
(Переслав Мих. Гандзюк, а зложили: по дол.: Іван Лазорчик і Яків Цомпель, по 50 ц.: Йосиф Вальбрум і Данило Павлик, по 25 ц.: С. Свентковський, Тер. Биндас, Данило Биндас і Михайло Гандзюк).
41) Джерзи Сити, Н. Дж. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. С. нар. податок 20.50
(Зложили: Юлія Піґура 1.50; по 75 ц.: Чорневий Теодор, Баран Михайло, Струж Томко, Пас Ева, по 50 ц.: Гук Семко, Войчишин Степан, по 25 ц.: Яцьків Олекса, Ґіль Василь, Бобовняк Іван, Рубінович Андрій, Гук Юрко, Гуменюк Григорій, Ленчук Семко, Турчинський Михайло, Осьмиловський Яків, Жарський Йос., Жарський Іван, Сай Яків, Мисак Семко, Гоїк Василь, Кот Стефан, Гриник Семко, Миць Іван, Захарейчук Доця, Ґріца Стефан, Павлик Павло, Ярош Антін, Мазур Андрій, Корнило Андрій, Маланяк Василь, Маґура Петро і Багрій Онуфрій).
42) Белфілд, Н. Д. о. Василь Гривнак, нар. под., переслав М. Ґрубрин 4.00
43) Міннеаполіс, Мінн. нар. податок, пер. М. Ґрубрин 6.00
(Зложили: по 1 дол.: Микола Ґрубрин, Іван Коцюба і Олекса Пилатюк, по 50 ц.: Петро Бутрин, Йосиф Литвин, Онуфрій Шабатура, Антін Процай, Дмитро Колтик, Петро Кулиняк).
44) Бофало, Н. Й. Від Укр. Кат. Церкви св. О. Николая на політичну пропаганду 50.63
(Переслав о. Кость Курило, зложили: нар. податок: о. шамб. К. Курилло 2, а М. Пришлівський 1 дол.; по 75 ц.: І. Сидорович, В. Гортова; по 50 ц.: С. Пришлівський і І. Сінякевич; по 25 ц.: І. Соколовський і Ю. Ґура, разом 6 дол., на делеґацію до Женеви: по 1 дол.: Ю. Ґура, С. Пришлівський, М. Пришлівський, І. Сидорович, Г. Плотиця, Т. Кулика, Й. Рудик, М. Віньковський з Лакавани, Г. Гринда, В. Шеремета, І. Богдан з Н. Тонаванди, В. Горгота, П. Нагорна і по 50 ц.: В. Самуляк і Н. Купчак, разом 14 дол., з відчиту д-ра Кібзея 10 дол., з пікніку з відзнак 6.60, о. К. Курилло з мирования 4.25, дрібні жертви 9.18, разом всього 50.03).
45) Мілвіл, Н. Дж. Іван Копитко на політичну акцію 1.00

Разом зложено до Обеднання на визволенне Рідного Краю за місяць серпень $1.092.64.

ШКОЛИ НА УКРАЇНІ.

Харківські „Вісти" подають статистику українських шкіл на Україні і порівнують їх з числом населення. З тої статистики виходить, що на загальний процент Українців, що виносить 72 прц., є 61.3 прц. укр. шкіл, а 13.4 прц. російськир. Найліпше поставлене укр. шкна Полтавщині, Київщині, Волині,і поділлю, а найгірше в Донеччині, Чернигівщині і Одещині.

ПЕРЕСИЛКА ГРОШЕЙ ДО КРАЮ В ДОЛЯРАХ
ПАШПОРТИ — КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ
СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ ВСІЛЯКОГО РОДА,
КУПНО І ПРОДАЖ ДОМІВ В ФІЛАДЕЛФІЇ І ОКОЛИЦІ,
КОНТРАКТИ КРАЄВІ І АМЕРИКАНСЬКІ
АСЕКУРАЦІЯ ДОМІВ І МЕБЛІВ ВІД ОГНЮ
Хто має до полагодження котру з наведених справ, нехай особисто або писемно зголоситься до знаної з перед війни правдиво української канцелярії нотаріяльної:
T. J. HRYCEY & CO.
Bell Phone: Lombard 25-03
329 South Fourth Street, Philadelphia, Pa.

Засновано: 1920 року: Властителі: Стефан і Марта Кавара.
Готуйтеся на зиму. — З доброго піря, добра подушка!
ПІРЯ скубане, мох і ціле з мохом, і імпортоване з Чех. Полотно на насипки (Ticking) рівнож імпортоване з Чех. Пишіть по цінник. На жаданне вишлемо пробки. Пишіть по українськи або довільною мовою на адресу:
THE LIBERTY MERCHANDISE SALES CO.,
P. O. Box 152, Station D, New York City.

ДВА НАЙКРАЩІ І НАЙБІЛЬШ НЕОБХІДНІ СЛОВНИКИ!
Б. ГРІНЧЕНКО: „СЛОВАР УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ" В 2-Х ТОМАХ РАЗОМ 2180 СТОРІН—6 ДОЛЯРІВ
М. УМАНЕЦЬ І С-КА: „СЛОВАР РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ" В 1 ТОМІ, 1040 СТОРІН—3 ДОЛЯРИ
Прегарне підручне видання, у твердій обгортці (ціле полотно з витисками)! Повне 2-е видання давно вичерпаного першого накладу. — Необхідні книжки кожному ученикові, вчителеві, професорові, кожному інтелектуальному робітникові й взагалі кожному українському інтеліґентові, що повинен плекати чистоту рідної мови!
Дістати можна в книгарні Свободи.
„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ДІТОЧІ ТЕАТРАЛЬНІ ШТУКИ.

	цнт.
Бунт ляльок, комедійка в 3-ох діях (18 осіб)	10
В чужім пірю, картина в 3-ох діях (10 осіб)	10
Дарунки русалок, фантазія в 2-ох діях (16 осіб)	10
Добрі діти, з життя амер. школярів в 3-ох діях (8 осіб)	15
Іменини Влодка, комедійка на 3 дії (8 осіб)	10
Коник стрибунець, сценічна гра в 1-ій дії (5 осіб)	10
Лісова казка, сценка на 1 дію (10 осіб)	10
Печери, сценка на 1 дію (8 осіб)	10
Соняшник, в 3-ох діях (9 осіб)	15
Сироти, в 1-ій дії (10 осіб)	10

Замовлення слати до:
„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ВИЙШЛА В ДРУКУ ДАВНО ОЧІКУВАНА
НОВА РАХУНКОВА КНИЖОЧКА
З ІНФОРМАЦІЯМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ З ДОДАТКОМ ДРУГИХ ЦІКАВИХ ВІДОМОСТИЙ.
ЦІНА 80 ЦЕНТІВ
Замовлення разом з грішми посилати на адресу: „SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

СПРАВА УКРАЇНІЗАЦІЇ.

Україна, після ухвали конституції, двома актами відзначила льоґічний розвиток національного визначення себе, як держави:

а) про заходи забезпечення рівноправности мов і про допомогу розвиткові української мови з дня I-го серпня 1923 року і

б) про заходи українізації шкільно-виховничих і культурно-освітніх установ з дня 27-го VII. — 1923 року.

Обидва ці акти мали на увазі існуючу до того часу формальну рівноправність мов української і російської поставити в умови, що однаково сприяють розвиткові фактичної рівноправности. Але і ці акти, оскільки вони складені на основі реального співвідношення сил, що впливають на культурний напрямок життя на Україні, до певної міри не досить ґарантували перевагу української мови над російською.

Та инакше й бути не могло, бо в сучасних умовах, коли значну частину нижчих та середніх шкіл, в силу історичних причин, українізовано, не можна ставити питання в площину навіть фактичної рівноправности. Ми маємо два цілком протилежні явища — наші місцеві установи, за окремими винятками, під впливом мас ідуть по лінії наближення себе до мас, тоді як наші центральні установи продовжують недооцінювати державного значіння українізації.

Звичайно — наші установи наймають вчителя, купують словники і підручники і засновують курси української мови з певним терміном навчання. Курси не охоплюють всіх співробітників, через це частина примушена на деякий час відійти від навчання, друга частина поволі, бачучи, що є люди, які не вчать української мови, починають і собі відходити з причин особистого порядку. В наслідку ефект курсів не справджує витрачених державних грошей, а ті, що більш чи менш засвоїли мову, забувають її, отже, починається нове коло тої-ж операції.

Стаття 25 закону з дня 1-го серпня, якою покладається на Наркомосвіту орґанізувати при установах десяти-місячні курси, так і лишалась невиконаною, так, принаймні, було не в одній установі. Можливо були щасливі, що й бачили представника Наркомосвіти в цій справі, але ніхто ніяких інструкцій і ніякої контролі з боку Наркомосіти над українізацією, по українізації не бачив.

Правда, є ще в цьому декреті факт, в якому сказано, що по закінчені реченця, тих, хто не вивчив української мови, належить звільнити, але здійснити це теж не вдасться (ст. 22), бо ніхто не проявляв досить цікавости до українізації і не пробував з належною рішучістю цю справу орґанізувати. Ми не кажемо про виконанн яниших статтей, особливо про зобовязання установ не приймати на службу людей, що не знають української мови, — його не виконується.

Другий декрет, що розглядає по суті Україну, як федерацію народів, і що має на увазі нерівномірний росподіл метод українізації по ріжних місцевостях України, в сучасних умовах нездійсниммй, бо, очевидно, що коли державні установи можуть виправдатись, то їм повірять, що вони не могли знайти людей, які знають українську мову. Отже, шкільно-виховничі установи повинні поставити справу так у себе, щоби в майбутньому на Україні такого арґументу не було.

Пакт „в" розділу А, що каже про введення з біжучого навчального року, тоб-то, 1923—24 по всіх школах української мови, фактично, наскільки нам відомо, не виконаний, бо по богатьох установах, особливо студенти старших курсів, як не знали, так і досі не знають нічого про мову й культуру цього народу, працювати серед якого вони готуються.

Цілком зрозуміло, що ці два декрети, що мають за основу фактичну рівність мов, не тільки не дадуть тих наслідків, яких ми мали право сподіватися, а в значній мірі підірвуть нормальне переведення українізації на Україні.

От чому нам здається, що справу українізації слід поставити на реальніщий ґрунт і здійснити її в катеґоричній формі.

Фактичне невиконання декретів привело до того, що психольоґічний перелім в напрямку освідомлення потреби знати національну мову і культуру починає набірати серед де-яких службовців і учнів несеріозного (простіще кажучи ліквідаторського) характеру.

Потрібна нова кампанія, потрібна нова боротьба з русифікаторською інерцією значної частини елементів, що обслуговують наші установи.

Але, якщо ми розглядатимем українізацію в площині виключно питання мови, то й тут треба сказати, що ми не можемо надіятись на належний ефект, бо нам уявляється, що прави українізації далеко глибші формального вивчення мови, що вони охоплюють також справу побуту, культури й історії України. Так, що помимо комісій, що ставлять собі метою розвиток української мови слід поставити справу у всю широчінь — про розвиток української культури.

Цього можна досягти, втягуючи широке українське радянське суспільство в роботу над поширенням української культури.

Українська книжка, український театр, українська мова і до цього часу все ще лишається на становищі книжки, театру й мови пригнобленої нації, держава-ж і радянське суспільство повинні поставити так справу, щоби український культурний рух на Україні мав переважне перед иншими культурами становище.

Для цього, нам здається, треба орґанізувати на Україні „Товариство сприяння українській культурі", яке справи культурного росту і культурного поширення та зовоювання українською культурою широких мас населення шляхом широкої підмоги і орґанізації від Харкова до глухого села поставило би на широкий і практичний ґрунт.

Не тільки держава, а й українське радянське суспільство повинні стати чинником для поширення української культури.

П. Солодуб.

(„Харківські Вісти", ч. 158).

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО
Українські селяне відчувають дуже глубоко поміч, яку принесли їм Американці українського походження у відбудові шкіл і народних домів? Чи Ви знаєте, що 20 Гелмарс коштують Вас трохи більше як 20 звичайних цигарет однакої величини Гелмар. Ви дістаєте далеко більше вдоволення? Ви вдоволитеся заміною на турецькі.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОСТОРОГА ДЛЯ МАЙНЕРІВ. Ми майнери з Wilton, North Dakota апелюємо до вас усіх Українців-Русинів і Поляків, щоби не їхати до Wilton, бо тут страйкує 270 майнерів уже 6 місяців. Роботи тут нема жадної. Причина страйку есть та, що компанія урвиває нам 30 до 35% і не хоче підписати юнійного контракту, котрий скінчився першого квітня біжучого року. 210-13

ПОШУКУЮ посади учителя в українській громаді в яких би то місцевостях не було тут в Америці. Можу провадити вайрцеву школу, учити старших і малих дітий, як рівнож учити представлення. Зголошення слати письменно: (Український учитель), 336 King St., Herkimer, N. Y. 13-4

ПОШУКУЮ Семка Войчишина з села Клебанівка, пов. Збараж має перебувати у Бразилії або Арґентині. Хтоби о нім знав або він сам, прошу зголоситися до STEPHEN WOYCZYSHYN, 313 St. Pauls Ave., Jersey City, N. J. 212-14

НА ПРОДАЖ ШТОР ҐРОСЕРНЯ І БУЧЕРНЯ
в українсько польській дільници, старе місце. 211-13
Голоситися під ч.:
178 PAVONIA AVE. JERSEY CITY, N.J.

ВАСИЛЯ КОТА, котрий в послідних часах працював в Вашинґтон готели в Ferndale, N. Y., прошу щоби сейчас зголосився до мене в своїй власній справі о відшкодованнє. ДМИТРО KIT, 406 E. 6th Street, New York, N. Y. 212-13

НА ПРОДАЖ ґросерня, делікатесен, циґар і кенди штор, інтерес добрий, між славянами, зі штором 4 великі кімнати до мешкания.
Голоситися до: 213
Mrs. PAWLO,
326 Johnston Ave., Jersey City, N. J.

НА ПРОДАЖ МЕБЛІ з шістьох кімнат, купуючий може остати на мешканню, продам дешево з причини виїзду з Ню Йорку. Голоситись: 2 HALL PLACE, New York, N. Y., перший поверх, коло третої Евені між шестою а семою Вулицею. 210-14

НА ПРОДАЖ LUNCH-WAGON, хто хотів би набути добрий інтерес, се як раз добра нагода. Інтерес іде добре, торгуєсь тижнево звиш $500. Причина продажі слабість жінки. Голоситися до FRANK GOTTFRIED, 523 E. 13th St., Room 5, New York City. 213-15

З ПРИЧИНИ МОЄЇ СТАРОСТИ продам дешево ґросери і делікатесен штор, в добрім положенню, добрий бізнес, коло великої фабрики в котрій працює повнсше 14.000 робітників.
Інтересованих прошу ласкаво голоситися до: 213-15
MICHAEL LUKACS
431 Nepperhan Ave., Yonkers, N. Y.

ПОТРЕБУЄМО РЕПРЕЗЕНТАНТІВ на цілі округи. Оферти надсилати до: WRUBLEWSKYJ D., Dept. 18-C, 180 Ave. C, New York City.

ЕВРОПЕЙСЬКІ ФІНАНСИ ПОПРАВЛЯЮТЬСЯ.
Богато людий уже заробило гроші на Німецьких і Російських Бондах.
— Ми —
КУПУЄМО І ПРОДАЄМО
НІМЕЦЬКІ
РОСІЙСЬКІ
АВСТРІЙСЬКІ
ЧЕХО-СЛОВАЦЬКІ
і т. д.
БОНДИ І ГРОШІ
П. ДЕМЧУК
Представитель
DICKINSON & CHOFFY INC.
2 Rector Street, Room 408
NEW YORK CITY.
213-14 Tel.: Whitehall 5064

ПОПРОБУЙТЕ СЕ НА ВАШЕ ВОЛОССЯ ЧЕРЕЗ 15 ДНІВ.
Відтак нехай Ваше зеркало вкаже Вам результат.
ВАШЕ волосся не мусить ріднути ані не мусите бути лисим, позаяк можна знищити мікроби, які нищать волоссе. Ся метода застановить випаданне волосся, знищить порплі, свербіннє, притемнить сиве волосся і застановить лисіннє, зміцнюючи життє волосся у мущини і женщини. 213
Дарова пробна оферта. Пришліть своє імя поки не запізно на 15-дневну дарову пробу.
JUEL DENN,
3932 N. Robey St., H-59, Chicago, Ill.

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські погребники
Без ріжниці в котрій стороні Шікаґо або околиці мешкаєте, телефонуйте до МУЗИКИ і заощадіть гроші.
2157 W. CHICAGO AVE.
Tel. Seeley 4252 & 4253

СИН УКРАЇНИ
Історична повість у трьох частинах, з ілюстраціями та мапою, сюжет, опрацьовання та редакція Вал. Злотопольця, компонували Ігор Федів та Вал. Злотополець.
Брош. $1.50, опр. $2.00.
„SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.